

Sygn. akt IV CSK 667/16

POSTANOWIENIE

Dnia 12 grudnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Misiurek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Władysław Pawlak

SSN Marta Romańska

w sprawie z powództwa H. K.
przeciwko (...) BANK Spółce Akcyjnej z siedzibą w H. (Dania)
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 12 grudnia 2017 r.,
skargi kasacyjnej powódki
od postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 8 sierpnia 2016 r., sygn. akt I ACz (...),

**uchyla zaskarżone postanowienie oraz poprzedzające je
postanowienie Sądu Okręgowego w L. z dnia 7 kwietnia 2016 r.,
sygn. akt I C (...), pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach
postępowania kasacyjnego w orzeczeniu kończącym
postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w L. postanowieniem z dnia 7 kwietnia 2016 r. odrzucił pozew H. K. przeciwko (...) Bank Spółki Akcyjnej z siedzibą w Danii o zapłatę kwoty 99 335,00 zł z uwagi na brak jurysdykcji krajowej (art. 1099 k.p.c.).

Sąd Apelacyjny w (...) postanowieniem zaskarżonym skargą kasacyjną oddalił zażalenie powódki na postanowienie Sądu Okręgowego. Podzielił ocenę,

że strony wiąże umowę o jurysdykcję sądu państwa obcego; powódka wypełniła i podpisała formularz zgłoszeniowy klienta zawierający odesłanie do Ogólnych warunków korzystania z usług pozwanego Banku, określających - w pkt 30 - wyłączną jurysdykcję Sądu Morskiego i Handlowego w Kopenhadze. Zgodnie z art. 19 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1215/2012 w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U.UE L 351.1 z dnia 20 grudnia 2012 r.; dalej: „rozporządzenie nr 1215/2012”), strony mogły skutecznie zawrzeć taką umowę, gdyż pozwana w relacji z pozwanym Bankiem nie ma statusu konsumenta w rozumieniu § 17 tej regulacji. Powódka, uczestnicząc w obrocie instrumentami finansowymi przy wykorzystaniu prowadzonego w pozwanym Banku rachunku maklerskiego, dążyła do pomnożenia swojego kapitału, a nie zaspokojenia typowych potrzeb bytowych swoich lub rodziny. Wykazywała się przy tym ponadprzeciętną wiedzą w zakresie inwestowania w takie instrumenty.

W skardze kasacyjnej, opartej na obu podstawach określonych w art. 398 § 1 k.p.c., powódka wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz poprzedzającego je postanowienia Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy temu Sądowi do rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

W ramach pierwszej podstawy kasacyjnej zarzuciła naruszenie:

- art. 22¹ k.c. przez jego niezastosowanie i uznanie, że powódka w relacjach z pozwanym Bankiem nie występowała w roli konsumenta,

- art. 65 w związku z pkt 30.2 Ogólnych warunków handlowych (...) Bank A/S i art. 384 § 2 k.c. oraz art. 385¹ § 1 i 3 k.c. i art. 385³ pkt 23 k.c. a także art. 3 ust. 1 Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U. UE L 95.29 z dnia 21 kwietnia 1993 r.; dalej: „Dyrektywa 93/13”) przez ich błędną wykładnię prowadzącą do niedostrzeżenia w umowie stron zapisów abuzywnych oraz

- art. 69a ust. 1, ewentualnie - art. 72 ust. 2, art. 73 ust. 1 lub art. 75 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (jedn. tekst: Dz. U. z 2014 r., poz. 94 ze zm.; dalej: „u.o.i.f.”) przez uznanie, że między stronami doszło do zawarcia umowy maklerskiej w zakresie instrumentów finansowych, jakimi było przyjmowanie zleceń na opcje walutowe.

Drugą podstawę kasacyjną skarżąca wypełniła zarzutami naruszenia: art. 1099 § 1 zdanie drugie k.c., art. 1105 § 2 pkt 3 i art. 1103⁶ § 1 k.p.c. oraz art. 7 pkt 5, art. 17-19 i art. 25 ust. 1 rozporządzenia nr 1215/2012.

Strona pozwana w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosła o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

U podstaw zaskarżonego postanowienia legło ustalenie, że spory wynikające z umowy zawartej przez strony zostały skutecznie przez nie poddane wyłącznej jurysdykcji Sądu Morskiego i Handlowego w Kopenhadze, przy czym zawarcie umowy jurysdykcyjnej tej treści nastąpiło przez zaakceptowanie przez powódkę - w formularzu zgłoszeniowym klienta na stronie internetowej pozwanego Banku - postanowienia zawartego w pkt 30.2 Ogólnych warunków korzystania z jego usług. Konstatacja ta została poprzedzona stwierdzeniem, że powódka, zawierając z pozwanym Bankiem umowę będącą źródłem dochodzonego roszczenia, nie działała jako konsument.

Sąd Apelacyjny prawidłowo uznał, że punktem wyjścia do stwierdzenia jurysdykcji w sprawie niniejszej musi być przesądzenie kwestii, czy powódce można przypisać w relacji ze stroną pozwaną - wynikającej z zawartej przez nich umowy - status konsumenta. Odpowiedź na tak postawione pytanie ma zasadnicze znaczenie dla oceny skuteczności zawartej przez strony umowy o jurysdykcję. W sprawach dotyczących umów konsumenckich jurysdykcję określają przepisy sekcji 4 rozporządzenia nr 1215/2012, uprawniające powódkę do dochodzenia zgłoszonych roszczeń przed sądem krajowym; postanowienia umowne wyłączająca taką możliwość muszą zostać poddane ocenie pod kątem ich abuzywności (art. 3 ust. 1 i 2 w związku z art. 2 lit. a Dyrektywy 93/13, art. 385¹ i art. 385³ pkt 25 k.c.). Natomiast w sprawach nie mających takiego charakteru umowa dotycząca jurysdykcji zawarta na podstawie art. 25 rozporządzenia nr 1215/2012 nie podlega takim ograniczeniom.

Sąd Apelacyjny, odmawiając powódce przymiotu konsumenta, wskazał na dwie zasadnicze przesłanki tej oceny, tj. działanie w celu pomnożenia kapitału oraz ponadprzeciętną znajomość zasad inwestowania w instrumenty finansowe. Trafnie zarzucił skarżący, że ocena ta budzi istotne zastrzeżenia.

Zgodnie z art. 22¹ k.c. - stanowiącym wyraz implementacji do krajowego porządku prawnego dyrektyw unijnych - za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Również art. 17 ust. 1 *in principio* rozporządzenia nr 1215/2012 status konsumenta wiąże ściśle z jego działalnością zawodową lub gospodarczą.

Okoliczności wyeksponowane przez Sąd Apelacyjny nie wskazują na to, że powódka zawarła umowę z pozwanym Bankiem w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej lub zawodowej albo w bezpośrednim związku z taką działalnością; takich ustaleń w sprawie nie dokonano. Należy zatem zauważyć, że sama znajomość mechanizmu dokonanych transakcji walutowych a także zamiar odniesienia z nich korzyści nie stanowią wystarczającej podstawy do uznania, że czynności te nie były podejmowane przez powódkę w celu zaspokojenia jej osobistych potrzeb konsumpcyjnych. Dokonanie przez Sąd Apelacyjny oceny statusu powódki na podstawie odmiennego - nietrafnego - założenia usprawiedliwia zarzut naruszenia art. 22¹ k.c.; nie pozwala również odeprzeć skutecznie zarzutów skarżącej wskazujących na bezzasadne uchylene się przez Sąd drugiej instancji od oceny postanowienia umownego wyłączającego jurysdykcję sądu polskiego pod kątem jego abuzywności.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398 § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

jw

r.g.